

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XI
Rozdział I. Pojęcie i źródła europejskiego prawa antydyskryminacyjnego ..	1
§ 1. Próba zdefiniowania europejskiego prawa antydyskryminacyjnego	3
§ 2. Źródła europejskiego prawa antydyskryminacyjnego	4
I. Źródła prawa Unii Europejskiej	4
II. Prawo Rady Europy	33
Rozdział II. Doktrynalne koncepcje, charakter prawny i zakres zastosowania zakazu dyskryminacji	39
§ 3. Koncepcje prawa antydyskryminacyjnego i zakazu dyskryminacji ..	43
I. Wprowadzenie	43
II. Zakaz dyskryminacji jako zakaz naruszania i nakaz poszanowania godności człowieka	43
III. Zakaz dyskryminacji jako zakaz naruszania wolności człowieka	47
IV. Zakaz dyskryminacji jako zakaz nierównego traktowania i związane z nim koncepcje równości	49
V. Zakaz dyskryminacji jako zakaz naruszania tożsamości	58
§ 4. Interpretacje zakazu dyskryminacji występujące w doktrynie	60
I. Wprowadzenie	60
II. Zakaz dyskryminacji jako nakaz racjonalności	60
III. Zakaz dyskryminacji jako nakaz ochrony cennych dóbr publicznych ..	60
IV. Zakaz dyskryminacji jako zapobieganie naruszeniom statusu wynikającym z dyskryminacji ze względu na szczególne podstawy ..	61
V. Zakaz dyskryminacji jako aktywne wspieranie równości szans między poszczególnymi grupami	61
VI. Zakaz dyskryminacji (w wymiarze redystrybucyjnym) jako zahamowanie cyklu niekorzyści	61
VII. Zakaz dyskryminacji jako nakaz szacunku i poszanowania godności ..	62
VIII. Zakaz dyskryminacji jako uwzględnianie różnic i zmian strukturalnych	62
IX. Zakaz dyskryminacji jako włączenie społeczne	62
§ 5. Charakter prawny zakazu dyskryminacji	63
I. Uwagi ogólne	63
II. Zakaz dyskryminacji jako ogólna zasada prawa Unii Europejskiej ..	74
III. Zakaz dyskryminacyjnego traktowania jako prawo podstawowe/publiczne prawo podmiotowe	84
§ 6. Ogólny i szczególne zakazy dyskryminacji	90
§ 7. Zakres zastosowania zakazu dyskryminacji	99
I. Prawo UE	99

II. Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności	101
Rozdział III. Konstrukcja prawna zakazu dyskryminacji oraz prawa do niedyskryminacyjnego traktowania	107
§ 8. Struktura zakazu dyskryminacyjnego traktowania	109
I. Wprowadzenie	109
II. Zakazane kryterium różnicujące	110
III. Porównywalne sytuacje/podmioty	119
IV. Mniej korzystne traktowanie	126
V. Obiektywne uzasadnienie	130
§ 9. Struktura prawa podstawowego UE do niedyskryminacyjnego traktowania	136
I. Wprowadzenie	136
II. Adresaci zakazu dyskryminacji/podmioty obowiązane	139
III. Podmioty uprawnione	152
IV. Treść	153
V. Ograniczenia	161
Rozdział IV. Rodzaje dyskryminacji	169
§ 10. Uwagi wstępne	171
§ 11. Dyskryminacja bezpośrednia	171
I. Rozwój koncepcji w orzecznictwie i definicje zawarte w aktach prawa wtórnego	171
II. Przesłanki dyskryminacji bezpośredniej: porównywalność sytuacji oraz przyczyna niekorzystnego traktowania	173
§ 12. Dyskryminacja pośrednia	176
I. Rozwój koncepcji w orzecznictwie i definicje zawarte w aktach prawa wtórnego	176
II. Kryteria dyskryminacji pośredniej	180
III. Zagadnienie odróżnienia dyskryminacji bezpośredniej i pośredniej	187
§ 13. Molestowanie, molestowanie seksualne oraz nakłanianie do dyskryminacji	190
§ 14. Szczególne rodzaje dyskryminacji	192
I. Dyskryminacja ze względu na więź (przez asocjację)	192
II. Dyskryminacja wielokrotna	196
III. Dyskryminacja odwrotna	203
Rozdział V. Niedozwolone kryteria różnicujące	207
§ 15. Przynależność państwowa	216
I. Ramy prawne	216
II. Treść prawa do niedyskryminacyjnego traktowania ze względu na kryterium przynależności państwowej	240
III. Zakres podmiotowy zastosowania zakazu dyskryminacji ze względu na przynależność państwową	245
IV. Zakres przedmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na przynależność państwową	260
§ 16. Płeć	283
I. Ramy prawne	283
II. Istota ochrony ze względu na niedozwolone kryterium	287
III. Zakres podmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na płeć	290
IV. Zakres przedmiotowy zastosowania zakazu dyskryminacji ze względu na płeć	294
V. Zagadnienia szczególne związane z zakazem dyskryminacji ze względu na płeć	310

§ 17. Pochodzenie rasowe lub etniczne	317
I. Ramy prawne	317
II. Istota niedozwolonego kryterium	331
III. Zakres podmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne	333
IV. Zakres przedmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne	337
V. Uwagi końcowe	340
§ 18. Religia i przekonania/światopogląd	341
I. Ramy prawne	341
II. Istota ochrony ze względu na niedozwolone kryterium	345
III. Zakres podmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na religię	347
IV. Zakres przedmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na religię	349
§ 19. Wiek	354
I. Ramy prawne zakazu dyskryminacji ze względu na wiek	354
II. Specyfika wieku jako cechy prawnie chronionej	361
III. Zakres podmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na wiek	364
IV. Zakres przedmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na wiek	372
§ 20. Niepełnosprawność	384
I. Ramy prawne	384
II. Istota niedozwolonego kryterium – pojęcie niepełnosprawności	395
III. Zakres podmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność	403
IV. Zakres przedmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność	408
§ 21. Orientacja seksualna	413
I. Ramy prawne (w ujęciu chronologicznym)	413
II. Istota niedozwolonego kryterium	416
III. Zakres podmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na orientację seksualną	418
IV. Zakres przedmiotowy zakazu dyskryminacji ze względu na orientację seksualną. Rodzaje dyskryminacji	419
V. Podsumowanie	426
Rozdział VI. Dopuszczalne odstępstwa od ogólnego zakazu dyskryminacji w prawie UE	427
§ 22. Obiektywne uzasadnienie w ramach zakazu dyskryminacji pośredniej	430
I. Rozwój koncepcji w orzecznictwie TS	430
II. Prawnie uzasadnione cele	434
III. Proporcjonalność zastosowanych środków	438
IV. Wnioski	442
§ 23. Wyłączenia i ograniczenia w ramach swobód rynku wewnętrznego UE	443
I. Wyłączenia związane z zatrudnieniem w administracji publicznej lub wykonywaniem władzy publicznej	443
II. Klauzule derogacyjne: porządek, bezpieczeństwo i zdrowie publiczne	449
§ 24. Środki niezbędne w społeczeństwie demokratycznym – regulacja art. 2 ust. 5 dyrektywy 2000/78/WE	455
§ 25. Wyjątki od zakazu dyskryminacji o szczególnym charakterze	458
I. Wymagania zawodowe	458
II. Wyjątki od zakazu dyskryminacji ze względu na wiek	472
III. Uzasadnione odmienne traktowanie ze względu na płeć w zakresie dostarczania towarów i usług	494

§ 26. Racjonalne usprawnienia dla osób niepełnosprawnych	496
I. Regulacje prawne	496
II. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości	499
§ 27. Działania pozytywne (wyrównawcze)	501
I. Charakter prawny wyjątku oraz pojęcie działań pozytywnych	501
II. Regulacja działań pozytywnych w prawie pierwotnym i wtórnym	504
Rozdział VII. Prawo do efektywnego środka prawnego. Zarys problemu ..	515
§ 28. Wprowadzenie	516
§ 29. Środki prawne w rozumieniu dyrektyw równościowych	518
I. Wprowadzenie	518
II. Prawo do skutecznej ochrony sądowej	520
III. Prawo do realnego i skutecznego zadośćuczynienia lub odszkodowania z tytułu krzywdy lub szkody doznanej przez osobę w wyniku dyskryminacji	530
IV. Sankcje za naruszenie prawa do niedyskryminacyjnego/równego traktowania	537
Indeks rzeczowy	541